

УДК 159.9

О.В. Гуменюк

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПРОБЛЕМА НЕВРОТИЧНОЇ ОСОБИСТОСТІ ТА ЇЇ РОЗВИТОКУ В СУСПІЛЬСТВІ

O.V. Humenuyk

THE PROBLEM OF THE NEUROTIC PERSONALITY AND ITS DEVELOPMENT IN THE SOCIETY

На сьогоднішній день однією з проблем в нашому високорозвиненому суспільстві залишається значний зріст кількості психічних розладів. Кожен третій українець страждає від нервових розладів, а Україна посіла перше місце у Європі за кількістю психічних розладів, йдеться у звіті Міністерства соціальної політики України, опублікованому 10 жовтня, у всесвітній день психічного здоров'я.

Як свідчить статистика, наразі в Україні 1,2 млн жителів, а це понад 3% населення, страждає психічними розладами. Майже 2 мільйони щороку стають пацієнтами психіатричних лікарень. За оцінками фахівців, від різноманітних нервових розладів страждає кожен третій українець. А Україна вже не перший рік поспіль посідає чільне місце за кількістю психічних розладів у Європі.

Психічні розлади досі часто незрозумілі для суспільства. Людина може розуміти, що в неї є певні проблеми з психічним здоров'ям, і навіть бути готовою звернутись до лікаря, але має страх, що подумає суспільство. Тих, хто має проблеми з психічним здоров'ям, завжди намагалися відокремити від суспільства [1].

Мясищев приділяв велику увагу проблемам особистості і зв'язку із завданнями медичної терії і практики, і головни чином, у зв'язку з проблемою вивчення, лікування та попередження неврозів [2].

Через нервово-психічні розлади людина втрачає працездатність, виводячи інвалідизацію від психічних захворювань на друге місце серед інших. За прогнозами Всесвітньої організації охорони здоров'я, до 2020 року психічні розлади увійдуть до першої п'ятірки хвороб, лідуючих за кількістю людських працевтрат. Вони залишать позаду навіть серцево-судинні захворювання, які доволі довго тримають пальму першості у структурі захворювання населення земної кулі. Найменше уваги приділяється тим відхиленням, які не мають яскравих патологічних проявів і носять прихований характер. Досить часто невротичні розлади залишаються нерозпізнаними, а люди, які страждають цими хворобами, не можуть отримати вчасну психологічну допомогу. Це, насамперед, пов'язано з тим, що здебільшого невротичні симптоми носять прихований характер і, на відміну від симптомів поведінкових розладів, не несуть соціальної загрози, що дозволяє їм довго залишатися непоміченими. Саме тому неврози тривалий час вважалися незначним та перехідним порушенням, яке зникає з набуттям нормального життєвого досвіду.

Людина соціальна, вона прагне до підтримання соціальних зв'язків з іншими людьми, але для неї важливо і самоствердження в значимому для себе соціумі. Особисті установки, норми і цілі виникають не з біологічних потреб організму. Вони виникають насамперед із суспільних відносин і суспільних потреб. Особисті установки є відображенням у свідомості і вчинках індивіда громадських установок. В залежності від психологічного стану особистості відбувається заломлення суспільних установок, і часто на їх основі формуються цілі. Невротичні особистості не вміють будувати довгострокові плани, вони схильні до миттєвих спонукань і дуже комформні, тобто

схильні орієнтуватися на думку більшості. Надмірна залежність від отримання схвалення заважає нормальному життю і не дозволяє адекватно оцінювати дружбу, любов і прихильність. Одна з основних тенденцій поведінки полягає в орієнтації на інших. Виділяють істеричний невротичний розвиток особистості, для якого характерна поява демонстративності, театральності, схильності до бурхливих афективних реакцій, емоційної логіки; obsесивний невротичний розвиток, що характеризується, з одного боку, тривожністю, невпевненістю в собі, з іншої – схильністю обмежувати себе від усіх навантажень із-за побоювання знову захворіти, і експлозивний розвиток, що характеризується схильністю до вибуховості, ригідності, застрягання на негативних емоціях, до надцінних іпохондричних реакцій.

Невротичний стан супроводжується високою втомлюваністю, біллю в м'язах, слабкістю, головокружінням, депресією, дратівливістю, тобто тими емоційними розладами, що характеризуються апатією, пригніченням, почуттям втрати, емоційним виснаженням. Невротична особистість через свій страх, високу тривогу відмовляється від певних дій, загальмовує їх, ніяк не набереється хоробрості перебороти свою слабкість, безвілля, проявити вольове зусилля для досягнення мети [3].

Відомо, що невроз і депресія часто супроводжують один одного викликаючи при цьому депресивний невроз. Важливо пам'ятати про те, що невроз - це нервовий і тривожний стан, який викликаний зовнішніми чинниками, а депресія - це стан, який викликається внутрішніми психічними причинами. Ознаками даних недугів можуть бути складні внутрішні причини, фізіологічні та психологічні проблеми або процеси.

Згідно з наказом Міністерства соціальної політики України від 25 січня 2016 року N 45 «Про затвердження змін до Випуску 80 "Соціальні послуги" Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників», завданням та обов'язком "практичного психолога" є проведення професійної діяльності, спрямованої на забезпечення здорового та безпечного психологічного, соматичного та соціального стану дітей, підлітків, молоді у процесі виховання та навчання. Проте, на відміну від розвинутих країн в Україні відсутня культура звернень до лікаря відповідної спеціалізації (психіатр, психолог), а також існує певна стигматизація щодо людей, які мають психічні розлади або перебувають у стані емоційної напруги і звертаються по допомогу до психіатра або психолога, на них найчастіше лягає відбиток «психічно ненормальних», тому найчастіше такі люди вимушені приховувати власні проблеми, щоб не увійти до категорії «психічно хворих» у розумінні оточуючих.

На сьогоднішній день, як відомо існують безліч невротичних розвитків особистості, а їх прояви є широко поширеними і різноманітними. Однак деякі наслідки можуть бути сумні. Тому своєчасне діагностування невротичного розвитку особистості може сприяти подальшому хорошему самопочуттю пацієнта.

Враховуючи вищесказане, є нагальна необхідність своєчасної ефективної профілактики та розробки засобів попередження невротичного розвитку особистості. Лікарі повинні дати людям інформацію, що психічні розлади - це такі ж розлади як виразкова хвороба чи пневмонія, і за допомогою треба звертатися тоді, коли, ця потреба виникає.

Література

1.Сергій Шум. Що треба знати про психічне здоров'я [Електронний ресурс]. – Україна : МОЗ, 2019. – Режим доступу : <https://moz.gov.ua/article/news/scho-treba-znati-pro-psihichne-zdorov'ja-na-pitannja-vidpovidae-likar-psihiatr-sergij-shum>.

2.Мясищев В.Н. Личность и невроты / Мясищев В.Н. - Медицина.: Книга на вимогу, 2013. – 426 с.

3.Хорни К. Невротическая личность нашего времени / Карен Хорни. – СПб.: Питер, 2002. – 224с.